

אונקלוס

בְּחֶרְבִי וּבְקִשְׁתִּי: פ רביעי **מט** אִיִּקְרָא
יַעֲקֹב אֶל־בְּנָיו וַיֹּאמֶר הָאֶסְפוּ וְאֶנִּידָה
לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־יִקְרָא אֶתְכֶם
בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים: ב הַקְבֵּצוּ וְשִׁמְעוּ
בְּנֵי־יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל־יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם:
וַיֹּאבֶן בְּבָרִי אֶתָּה כְּחֵי וְרֵאשִׁית

בְּחֶרְבִי וּבְקִשְׁתִּי: פ רביעי **מט** אִיִּקְרָא
יַעֲקֹב אֶל־בְּנָיו וַיֹּאמֶר הָאֶסְפוּ וְאֶנִּידָה
לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־יִקְרָא אֶתְכֶם
בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים: ב הַקְבֵּצוּ וְשִׁמְעוּ
בְּנֵי־יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל־יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם:
וַיֹּאבֶן בְּבָרִי אֶתָּה כְּחֵי וְרֵאשִׁית

רשי

בחרבי ובקשתי. כשהרגו שמעון ולוי את אחי שכם נחננו כל סביבותיהם להזדווג להם וחגר יעקב כלי מלחמה כנגדן. ד"א שכם אחד הוא הבטרה שיעלו בניו שני חלקים ושכם לשון חלק הוא כהרגומו והרבה יש לו דומים במקרא (תהלים כא) כי השימו שכם תשית שוגא לפני לחלקים (שם ס) חלקה שכם (הושע ו) דרך ירחו שכם איש חלקו (לפניה ג') לעבדו שכם אחד: אשר לקחתי מיד האמורי. מיד עשו שעשה מעשה אמורי. ד"א שהיה לו לבו בלמרי פיו: בחרבי ובקשתי. הוא חכמתי והפלתו (ועיין ברא"ם סכתב ד"א לפרש על הרעם של שמעון ולוי דהא לא עשו מדעתו שהרי כעס עליהם ע"ו ולעז"ל בלא"ה ח"א לפרש עליהם דמה נתינת טעם יהיה על שנתנו ליוסף מפני שלקחוהו שמעון ולוי בחרבם ובקשתם והלא חדרה מזה הטעם ראוי שנתן לשמעון ולוי ולא ליוסף ודו"ק): (א) ואנדה לכם. (ב"ר) בקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה והתחיל לומר דברים אחרים: (ג) וראשית

תורה תמימה

בחרבי ובקשתי. וכי בחרבו ובקשתו לקח, והלא כבר נאמר (תהלים ס"ד) כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני, אלא הרבי זו הפלה, קשתי זו בקשה"ח [ב"ב ק"ג: א'].
מט (א) האספו ואנידה. א"ר שמעון בן לקיש, ביקש יעקב לגלות לבניו את קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה"ה [פסחים ג"ו א'].
(ג) בחי וראשית אוני, שלא ראה קרי מימיו"ה [יבמות ע"ו א'].
והוא שראו ח"ל בכלל להוציא הנולות בחרבי ובקשתי מפשט, נראה לבד קושיה ח"ל בעלמם וכי בחרבו לקח וכו', עוד זאת, כי לא מצינו בכל מאורעותיו ותולדות ימיו של יעקב שעשה מלחמות לכבוש ארצות, וא"כ הי', לא היות משתמט החורה לפשר כמו בלכרם.

(א) יתכן דדריש קן ממה שאמר הלשון באחרית הימים, לשון זה מורה שב"מ על ימות המשיח, כמ"כ (ישעי' ב') והיה באחרית הימים נכון יהי' הר בית ה', וכן ביחזקאל נ"ח ס"ו ובהושע ג' ה' ובמייכה ד' א' ובדניאל י' י"ד, ועוד. והא נסתלקה מנינו שכינה נראה דליק קן מהא גופא שלא נודע לו קץ הגאולה, א"כ לא הודיע יעקב אע"פ שחשב להודיע, וא"כ לא הי' זה רצון ה' וסילק או נבחרו ממנו. ואמנם צ"ל דבר לענין זה נסתלקה נבחרו, וראוי שהרי מוצא בפרשה שהגיד כמה וכמה ענינים שיקרו בעתיד. (ב) פרש"י דעביר ראונו היתה מטפה ראשונה ש"לא ממנו, עכ"ל, ונראה לי דלא דוקא מטפה ראשונה אלא ר"ל עד עבירו של ראובן, שהרי

פלא הוא שלא אמר הכתוב בקצור כנהוג בזה בחרבו וכו' ליוסף, ולמה הוסיף לבני, אך לפי המצאך בזה בזה לרמוז שקודם הכזרה היתה כדין, והיינו שעברה מבני ראובן לבני יוסף, ודו"ק.
ויוצא לנו מזה דין חדש, דרשאי האב להעביר חלק הבטרה מהנכור שחלול הכזרה לאחר מיתת הבטרה בדרך. ש"א להבטור עתה ליהנות, ואע"פ שההעברה היא בחי הבטור ובמו שעשה יעקב אבינו, והוא דבר מתודש מאד, ולרדק עיין ותלמוד רב. (ח) שייכות הלשון חרב אל תפלה נראה ע"פ לשון הכתוב בתהלים (קמ"ט) רוממות אל בגרונו והרב פסיות בידם דדרשוהו במדרשים על ענין תפלה, ובקשה הוא שם משותף לתפלה, ונראה דמפרש ובקשתי כמו — עס בקשתי, ולפי"ו ראוי לגרום בגמרא לא כמו שלפנינו קשתי זו בקשה, אלא — בקשתי זו בקשה, ויהי' לפי"ו שיעור הלשון בחרבי ובקשתי — בתפלתי ובבקשתי, וכן מנא"ה אח"כ הגירסא בנחשח ש"ם כת"י, וכו' כי הנחתי בדרך זאת.